

POSTANOWIENIE

28 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczuk

na posiedzeniu niejawnym 28 lipca 2023 r. w Warszawie
w sprawie z wniosku Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Ż.
z udziałem T. P.
o umieszczenie w szpitalu psychiatrycznym,
na skutek skargi kasacyjnej T. P.
od postanowienia Sądu Okręgowego w Płocku IV Wydział Cywilny Odwoławczy
z 18 stycznia 2023 r., IV Ca 1191/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Płocku na rzecz adwokata K. P. kwotę 240 (dwieście czterdzieści 00/100) złotych powiększoną o należną kwotę podatku od towarów i usług tytułem pomocy prawnej udzielonej skarżącej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania

sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca T. P. powołała się na nieważność postępowania przed Sądem drugiej instancji wynikającą z rozpoznania sprawy w składzie jednego sędziego (art. 379 pkt 4 k.p.c.). Wskazała ponadto na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wynikającą z doniosłości uchybień Sądów pierwszej i drugiej instancji, które wynikają z treści skargi kasacyjnej.

Argumentując, że zaskarżone postanowienie zostało wydane w warunkach nieważności postępowania skarżąca odwołała się do uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2023 r. (zasada prawna), III PZP 6/22, w której stwierdzono, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 r. poz. 1327) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.). We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pominięto jednak, że Sąd Najwyższy ustalił, iż przyjęta w tej uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia, wyjaśniając, że brak tego ograniczenia byłby niepożądany ze społecznego punktu widzenia i prowadziłby do nadwyrężenia powagi władzy sądowniczej oraz wizerunku sądownictwa. Oznacza to, że wydanie orzeczenia przez sąd drugiej instancji w składzie ukształtowanym na podstawie art. 15zzs¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. do dnia 26 kwietnia 2023 r. włącznie nie może stanowić samoistnej podstawy do stwierdzenia nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c.

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała również uznać, by skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona.

Racją jest, że niedołączenie orzeczenia lekarskiego do wniosku o przyjęcie do szpitala psychiatrycznego bez zgody pacjenta pociąga za sobą co do zasady zwrot wniosku (art. 30 ust. 2 ustawy z dnia 9 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego, jedn. tekst: Dz. U. z 2022 r., poz. 2123, dalej – „u.o.z.p.”). Jeśli jednak treść wniosku lub załączone doń dokumenty uprawniają do zasadności przyjęcia do szpitala psychiatrycznego, a złożenie orzeczenia, o którym mowa, nie jest możliwe, sąd zarządza poddanie osoby, której dotyczy wniosek, odpowiedniemu badaniu (art. 30 ust. 3 u.o.z.p.). Zwrot wniosku w rozważanej sytuacji nie ma zatem bezwarunkowego charakteru, a ocena czy przedłożenie orzeczenia lekarskiego jest możliwe należy do sądu *meriti*, który powinien jej dokonać z uwzględnieniem osoby składającej wniosek i ewentualnych trudności w uzyskaniu tego orzeczenia przed wszczęciem postępowania.

Bezwzględności charakteru nie ma również reguła wyrażona w art. 19 u.o.z.p., ponieważ przepis ten nie wyklucza przeprowadzenia badania w miejscu zamieszkania osoby objętej wnioskiem. Racją jest, że nakaz przeprowadzenia badania psychiatrycznego co do zasady w podmiocie leczniczym ma na celu uniknięcie atmosfery przesłuchania i zapewnienie warunków nieskrępowanego oraz swobodnego przebiegu badania i postawienia diagnozy, z wniosku nie wynikało jednak, dlaczego przeprowadzenie badania w warunkach domowych, z reguły również neutralnych z punktu widzenia pacjenta, w okolicznościach sprawy uniemożliwiało lub utrudniało osiągnięcie tych celów, a tym bardziej, w jaki sposób przekładało się ono na wadliwość zaskarżonego postanowienia.

Z uzasadnienia zaskarżonego postanowienia wynikało, że Sąd Okręgowy ocenił sporządzoną w sprawie opinię biegłego, podkreślając jej jednoznaczny charakter i wskazanie, że skarżąca cierpi na schizofrenię paranoidalną w fazie zaostrzenia. Podał również analizie zarzuty dowolnej oceny dowodu z zeznań skarżącej oraz świadków wskazując m.in., że poprzednie hospitalizacje przynosiły istotną poprawę stanu zdrowia skarżącej.

W tym stanie rzeczy nie można było uznać, że zaskarżone orzeczenie jest wadliwe w sposób oczywisty i widoczny już na pierwszy rzut oka, czego wymaga przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2013 r., III CSK 311/13, OSNC 2014, nr 7-8, poz. 83, z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015, nr 7-8, poz. 91 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18).

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 13 § 2 k.p.c.,

Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

O wynagrodzeniu należnym pełnomocnikowi skarżącej orzeczono na podstawie art. 29 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o advokaturze (jedn. tekst: Dz. U. z 2022 r., poz. 1184) w związku z § 3 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r. poz. 18), z uwzględnieniem § 8 ust. 1 pkt 3 i § 10 ust. 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800) oraz art. 64 ust. 2 i art. 32 ust. 1 Konstytucji RP (por. m.in. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 23 kwietnia 2020 r., SK 66/19, OTK-A 2020, poz. 13).

[as]

(K.G.)

